

MAŽOJI PANELE IVE

CALEB KRISP

Alma littera

Pirmas skyrius

Radau raštelį ant savo ponios lovos. Štai kas jame parašyta:

Miela panele Kišenėle,

*kaip matai, aš iškeliavau. Nesek paskui mane. Kar-
toju, NESEK!*

*Plaukiu į Pietų Ameriką, kad būčiau kuo toliau
nuo Paryžiaus ir niekada daugiau su tavim nesusitik-
čiau. Už viešbutį sumokėjau. Turėdama omeny savo
skausmus ir kančias, atlyginimo tau skiriu vieną svarą.
Labai dosnu, kai pagalvoju, ką dėl tavęs ištvėriau.*

Lieki viena.

Džiaugiuosi tavęs atsikračiusi.

Grafienė Karbunkulė

Laiškelis mane sukretė. Apstulbino. Pribloškė. Nejaugi buvau neištikima ir negera savo grafienei? Tikrai? Ilgai ir uoliai mąščiau apie savo elgesį, bet niekaip neatkapsčiau, ką bloga esu

padariusi. Iki šiol dar nebuvo tikra, kad grafienei Karbunkulei trūksta varžtelio, užtat dabar įsitikinau. Ji visai pakvaišusi.

O kiek vilčių dėjau. Grafiene Karbunkulė išviliojo mane iš nuostabios šeimos namų Londone. Viduržiemų šeimyna žavingai nepaprasta. Su ja buvau labai laiminga, kol į Viduržiemų rūmus atsikraustė grafiene. Rūmuose ji gyveno mėnesį ir žiūrėjo, kaip darbuojosi. Prie ko tik prisiliesdavau, visur spindėdavo tvarka, visus džiugindavau. Prieš išvažiuodama į Paryžių grafiene kone maldavo manęs, kad keliaučiau dirbti į jos namus.

Tiesą sakant, nenorėjau palikti ponios Prudensijos ir šešių jos vaikučių. Ką čia slėpti, jie buvo bjaurški (ponaičio Tobijo galva kaip paršelio, o panelė Liusė, be abejo, giminiavosi su varlėmis kvarkuolėmis), bet Viduržiemų rūmai buvo pirmieji tikri mano namai.

Ir vis dėlto baisiai knietėjo pakeliauti ir pasižvalgyti po pasaulį.

Paryžius. Mes Paryžiuje! Nuostabus miestas, ir jaučiausi jame nuostabiai. Paryžiuje buvau aukštesnė. Ir gražesnė. Esu nepakartojama dvylikametė kambarinė, todėl grafiene Karbunkulė patikėdavo man visus reikalus. Nepalikdavau jos nė akimirką. Dieną naktį buvau pasiruošusi jai tarnauti.

Kartais būdavo baisiai sunku ją rasti. Vieną rytą aptikau susigūžusią už komodos, galvą apsigobusią paklode. Kitą kartą, pamačiusi mane ateinančią, ji apsimetė lempa. Nu-

modavau į jos keistenybes ranka. Juk grafiene Karbunkulė – aristokratė, todėl ir pakvaišusi.

Tačiau iki pat baisiosios nelaimės taip ir nenutuokiau, kokia ji iš tikro pamišėlė.

Pirmoji savaitė kerinčiame mieste ėjo į pabaigą. Grafiene Karbunkulė nenorėjo, kad tą vakarą jai patarnaučiau.

– Man tavęs per šią vakarienę nereikia, supranti? – šūkalojo bandydama išstumti iš lifto. – Dieve, ir kaip leidausi ponios Prudensijos įkalbama tave pasiimti? Ji žinojo, kad man reikia naujos kambarinės, ir kaip koks kipšas rado progą tavęs atsikratyti. Ką tik nori priimsiu, sakiau jai, tik ne Ivę Kišenėlę. O ji prisiekė, kad tu ne tokia įkyri, kokia atrodai. Aš tikra kvailė!

– Žinoma, kvailė, – tariau sliuogdama atgal į liftą, – bet galvokite blaiviai, grafiene. Ši kviestinė vakariene labai svarbi, o jūs akla it šikšnosparnis. Jums manęs reikia.

Grafiene Karbunkulė įsižeidė, bet nuleido rankas.

– Nepadaryk man gėdos, antraip neteksi galvos.

Pokylių salė spindėjo nuo sidabro sietynų ir šimtų šviežių orchidėjų. Prasidėjo vakariene. Grafienei Karbunkulei iš šonų sėdėjo Prancūzijos prezidentas (storas ir plikas) ir Rumunijos princesė (mažutė, plaukuotu smakru). Bet man buvo neramu. Jaudinausi dėl vėžlienos sriubos. Grafienei sunkiai sekdavosi pasemti sriubos. Ji vis apsi-laistydavo.

Kai ponია pasėmė pirmą šaukštą, žengiau prie jos. Ji sušliurpė kaip koks siurblys, ir sriuba nuvarvėjo per smakrą. Labai taktiškai prisliugiau prie grafiėnės Karbunkulės, švelniai kilstelėjau jai galvą ir prijuostės krašteliu nušluosčiau pasmakrę.

– Kaip jūs, grafiene? – pašaipiai paklausė prezidentas. – Regis, nesusitvarkote su tarnaitė.

– Viskas gerai, pone Prezidente! – sušuko grafiėnė, šypsodamasi it kokia pamišėlė. Atsisuko ir nustūmė mane. – Eik iš čia! – sušnypštė. – Dink tučtuojau!

– Nurimkite, mieloji, – sukuždėjau. – Nieko baisaus truputį apsivarvinti. Neabejoju, jūsų mama su tėčiu irgi dažnai apsilaistydavo.

Nors grafiėnės Karbunkulės akys degė iš įsiūčio, mačiau jose sielvartą. Jai verkiant reikėjo mano pagalbos.

– Dėmesio! – sušukau ir globėjiškai apkabinau savo poniją. – Kaip ir kitų aristokratų, grafiėnės apatinė lūpa atvirusi ir jokio smakro. Dėl to jai labai sunku valgyti sriubą, o jums, aišku, nemalonu žiūrėti.

Grafiėnė aiktėlėjo. Sukando dantis. Išpūtė šnerves kaip įsiutęs bulius. Tada ėmė ant manęs urgzti. Ne pats geriausias ženklas.

– Gyvenime turėjau daug kambarinių, Ive Kišenėle. Bet dar nė vienos taip nenorėjau sugrūsti į patranką ir iššauti tiesiai į vandenyną. Trumpai drūtai – aš tavęs nekenčiu.

Vargšėlė visai kuoktelėjo. Reikėjo tuoj pat jai padėti. Mano instinktai kaip gero chirurgo, tad žaibo greičiu čiupau grafienei už sprando ir panardinau galvą į vaisinį punšą. Vienintelis vaistas aptemus protui.

Grafiene Karbunkulė išniro gaudydama kvapą, subliuvo kaip asilė ir prapliupo raudoti. Geras ženklas. Nenorėjau, kad visi į ją spokсотų, todėl užmečiau jai ant galvos rankšluostelį ir puoliau šluostyti ašarų. Mano ponias išdėjo mane į šuns dienas ir ėmė maldauti Rumunijos princesės, kad ši atsineštų muškietą ir mane nupiltų.

Puotos dalyviai prapliupo pašaipiai kvatotis. Buvo labai nejauku. Tačiau grafiene Karbunkulė puikiai išsisuko iš kelios padėties – klykdama iškurnėjo iš salės. Pasinaudojau proga ir oriai išsekiau paskui.

Grįžusi prie grafienės apartamentų, duris radau užrakintas. Pašūkavau. Triukšmingai beldžiausi. Jokio atsako. Tą naktį miegojau koridoriuje. Labai patogiu. Taip patogiu, kad pakirdau saulei jau seniausiai patekėjus. Tačiau pabudusi sužinojau, kad grafiene paryčiais pabėgo. Apartamentai buvo tušti. Radau tik raštelį ant lovos.

Pasiemiau iš spintos kelioninį krepšį ir atsisėdau prie lango. Padėtis rimta. Neturėjau, kur eiti. Kišenėje – tik svaras.

Darbo neturiu. Bilieto atgal į Angliją – irgi. Jokių prošvaisčių.

Puikiai moku išsisukti iš keblios padėties. Mano instinktai kaip karo metų premjero, todėl greitai sumečiau, ką daryti. Su kelioniniu krepšiu nuėjau į viešbučio fojė. Nerimą išstūmė viltis. Paryžiaus gatvėse rasiu išeitį. Tikrai nutiks kas nors nepaprasto. O gal tapsiu vieniša, išbadėjusia elgeta. Labai apsunkintų reikalus. Kita vertus, būtų nuostabiai tragiška!

Fojė zvimbė it avilys. Žmonės varstė laukujes duris. Sustojau pasimėgauti akimirka. Staiga man šovė mintis. Sprendimas badė akis. Tokiam viešbuty, aišku, knibžda anglių, o kas jiems geriau patarnaus nei anglė kambarinė? Pasi-kalbėsiu su viešbučio direktoriumi ir pasisiūlysiu dirbti.

Tikrai jam patiksiu.

– Laisvų darbo vietų neturime, – režė direktorius ir pasiglostė ūsiukus. – Be to, jūs per jauna.

– Man dvylika, – pareiškiau išdidžiai. – Visame Paryžiuje nerasite geresnės kambarinės už mane. Apie mano talentą sklando legendos.

Ponas Tortukas šyptelėjo.

– Taip, girdėjau apie jūsų talentą. Grafienė Karbunkulė turėjo ką papasakoti prieš išvažiuodama.

– Štai kaip, – pliaukštelėjau ponui Tortukui per petį, kaip daro tikri draugai. – Kada galiu pradėti?

– Lauk! – suriaumojo jis.

Labai nemandagus durininkas išlydėjo mane laukan. Staiga prišoko viešbučio pasiuntinukas ir uždusęs manęs paklausė:

– Ar tu Ivė Kišenėlė?

– Žinoma, mielasis.

– Grafienės Karbunkulės buvusi kambarinė?

Nudžiugau, kad jis apie mane girdėjęs, bet nenustebau. Gera kambarinė greitai išgarsėja.

– Taip, – atsakiau.

– Ji nori tave pamatyti, – rimtai tarė pasiuntinukas.

– Grafienė Karbunkulė? – aiktelėjau. – Ji vis dar čia?

Pasiuntinukas papurtė galvą.

– Trejybės hercogienė. Ar tu apie ją girdėjusi?

Aišku, kad girdėjusi. Vakar grafienė, tylomis pasprukusi nuo manęs, išėjo aplankyti hercogienės į apartamentus viršutiniame viešbučio aukšte. Grafienė Karbunkulė pasakojo, kad jos sena draugė – turtingiausia moteris Anglijoje. Jau šešiasdešimt metų gyvena užsienyje. Tiksliai nežinau kodėl. Regis, dėl sudaužytos širdies.

– Ko jai iš manęs reikia? – paklausiau.

Pasiuntinukas buvo baltas kaip popierius.

– Ji miršta. Eime. Prašau.

Nespėjau nė mirktelėti ir jau skuodėm laiptais viršun.

Kai pirmą kartą išvydau Trejybės hercogienę, iš karto supratau, kad ji sunkiai serga. Ir dar pamačiau, kad ji nepaprastai stora. Kaip koks didžiulis šliužas – pusiau deivė, pusiau hipopotamas. Atrodė baisi, kartu didinga. Vargšėlė tįsojo žalvarinėje lovoje, liguistai pageltusi, užgulusi kiekvieną lovos lopinėlių it kokia griūtis. Užsimerkusi, visa panirusi tarp šilkinųjų pagalvėlių. Būčiau pamaniusi, kad pasimirė, bet असो, kad ir sunkiai, pro virpančias papilkusias lūpas.

Sudrebėjau. Turėčiau gėdytis. Kaip galiu išsigąsti ligotos senutės? Juk aš ne bailė. Apie mano drąsą kalba visa šalis. Argi ne tiesa, kad išgelbėjau aklą vyriškį, kitaip būtų pakliuvęs po kariatos ratais? Nejaugi melas, kad pati papuoliau po ratais ir buvau sunkiai sužeista. Tačiau pabudusi ligoninėje pirmiausia pagalvojau ne apie save, o apie išgelbėtą neregį. Argi pati karalienė Viktorija manęs neapdovanojo medaliu už drąsą? Na... Ne. Ne visai. Gal kai ką ir pagražinau. Bet tikrai buvau pasiryžusi žygdarbiam. O tai beveik tas pats.

Milžiniški apartamentai buvo prigrūsti minkštų sofų ir antikvarinių daiktų, grindys išklotos prabangiais kilimais, stovėjo ir fortepijonas. Bet man nė motais daiktai – juk prieš mane gulėjo turtingiausia ir turbūt storiausia moteris Anglijoje.

Prisipažinsiu, žiūrint į ją, gulinčią lovoje, mane persmelkė baimė, tarsi gyslomis būtų ėmęs tekėti ledinis vanduo. Kambaryje buvome tik mudvi. Aš ir Trejybės hercogienė. Jokių liudininkų. Niekas nebūtų manęs išgelbėjęs, jei hercogienė būtų pabudusi, apibarsčiusi mane cukrumi ir surijusi pietums.

Staiga hercogienė atsimerkė.

– Užsičiaupk, vaikeli. Vėpsai kaip varna.

Vos nepaspringau. Išsigandau kaip mažas vaikas audringą naktį. Net pati ant savęs supykau.

– Atrodai kaip pilka pelytė, – tarė ji.

– Vargšėlė, jums visai blogai, – atsitokėjau. – Mirties patale nė akys nebemato. Aš nepaprastai graži – nenuginčijama.

Senutė gūžtelėjo pečiais.

– Tebūnie.

Pro balkono duris pūstelėjo vėsus vėjelis ir sukedeno baltų hercogienės plaukų aureolę. Tai mane nuliūdino. Pats metas pasakyti ką nors gražaus ir paguosti ligonę. O gražbyliauti man sekasi puikiai.

– Jūsų akys žaviai žalios, – pagyriau švelniai. – Atrodote košmariškai, bet akys nuostabios.

Ji blausiai nusišypojo.

– Nori valgyti?

Buvau užkandusi skrudintos šoninės, radau jos ant pusryčių padėklo prie hercogienės apartamentų durų, tad alkaną nesijaučiau.

– Tada eime prie reikalo, – pareiškė hercogienė. – Kelia vai kaip grafienės Karbunkulės kambarinė, tiesa?

– Greičiau kaip kompanionė, – atsakiau. – Ta pusaklė iškasena myli mane kaip anūkę. Mažų mažiausiai kaip antros eilės dukterėčią. Tiesą sakant...

– Ša! – hercogienė įsmeigė į mane žalias akis. – Žinau, ji tave paliko likimo valiai šiame baisiame mieste. Ar tikrai panardinai grafienės galvą į dubenį punšo?

– Jai buvo perkaitusios smegenys, turėjau padėti, – atsakiau šaltokai.

Hercogienė atrodė patenkinta.

– Grafienė Karbunkulė sakė, kad sulaukusi penkerių buvai palikta Haringtono pamestinukų namuose. Tiesa?

– Greičiau melas, – atšoviau. – Aš užaugau iš visos širdies mane mylinčioje šeimoje.

– Plepalai, – sumurmėjo senolė, bet, regis, šyptelėjo. – Prieš atvykdama į Paryžių dirbai Viduržiemų šeimoje?

– Taip, gyvenau su jais beveik metus. Žavi šeimynėlė. Negražūs kaip kipšai, bet labai mieli.

– Vadinasi, pažįsti ponios Prudensijos pusseserę ponią Ameliją Sviestainę?

– Mačiau porą kartų, – sutrikau.

Kodėl ji manęs klausinėja tokių dalykų?

Trejbės hercogienė kilstelėjo galvą nuo pagalvės, pagurklis suliuolėjo it drebučiai.

– O jos dukrą Matildą pažįsti?

– Nesu sutikusi. Kodėl klausiate?

– Eik prie fortepijono, – įsakė Trejbės hercogienė, – ir atidaryk dangtį.

Padariau ką liepiama.

– Moki skambinti?

– Kuo puikiausiai, – atsakiau. – Panelė Liusė nemėgo muzikuoti, bet mama ją versdavo. Taigi panelė duodavo man obuolį ar saldainį, kad užsidariusi kambaryje skambinčiau. Pasirodo, aš virtuozė.

– Moki „Plaukia laivelis“?

– Šitą visi moka, mieloji, – nusijuokiau.

– Nuostabu. Paskambink.

– Hercogiene, leiskite jums parinkti ką nors iš Bethoveno. Susigraudinsite, – išdidžiai nusišypsojau. – Kai atsisėdu prie fortepijono, visi verkia.

– Daryk, ką liepiu, – pareikalavo hercogienė. – Skambink „Plaukia laivelis“. Vieną kartą. Nuo pradžios iki pabaigos.

Senė visai iš proto išsikraustė. Bet neturėjau kur eiti, Paryžiaus gatvėse manęs laukė benamės likimas, todėl atsisėdau ir paskambinau dainelę. Skambėjo kaip simfonija.

Aidint paskutiniam akordui fortepijonas po pirštais ėmė virpėti. Iš pradžių švelniai, paskui – vis smarkiau. Lyg žemė būtų ėmusi drebėti. Išgirdau instrumente kai ką spragsint. Spragt, spragt, spragt. Staiga plokštė virš klaviatūros pasi-slinko atgal. Klakt. Klakt. Klakt. Ir po akimirkos atsivėrė slėptuvė. Pro nedidelį plyšį pamačiau tamsią ertmę.

Nė nespėjus paklausti, kas čia, hercogienė įsakė:

– Įkišk ranką.

Man patinka nuotyčiai. Aš tikra drąsuolė. Narsi kaip liūtas. Bet nuo minties, kad teks kišti ranką į juodą angą – prasižiojusius nasrus, suvirpėjau. Vis dėlto neišsigandau ir atsargiai įkišau pirštus. Užčiuopiau kietą ir švelnų daiktą.

– Ištrauk, – paliepė hercogienė.

Ištraukiau dėžutę, didumo sulig stora knyga, aptrauktą minkštu juodu aksomu. Sidabrinis dangtelio užraktas buvo įmantrus.

– Atnešk ją man, – vėl paliepė ji.

Hercogienė paėmė dėžutę ir laikė putliose rankose atsargiai lyg kokią šventą relikviją. Žvelgė į ją gėrėdamasi, žalios akys spindėjo. Padėjo dėželę ir putnia ranka iš po antklo-džių sužvejojo žalvarinį raktelį. Numetė jį ant lovos neatitraukdama akių nuo dėžutės.

– Atrakink ją, vaikeli, – sukuždėjo.